

เศรษฐศาสตร์เพื่อประกอบธุรกิจอาหาร

(เรื่อง การกำหนดราคาในตลาด)

ครูเข้ม อภิภัทรวิโรดม

สาขาวิชาอุตสาหกรรมบริการอาหาร

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มทร.พระนคร

ตลาด (Market)

- กิจกรรมการตกลงซื้อขายสินค้าและบริการรวมทั้งปัจจัยการผลิต
- ไม่ได้หมายถึง “สถานที่”

ประเภทของตลาดในทางเศรษฐศาสตร์

1. ตลาดแข่งขันสมบูรณ์
(Perfect Competitive Market)
2. ตลาดแข่งขันไม่สมบูรณ์
(Imperfect Competitive Market)

2. ตลาดแข่งขันไม่สมบูรณ์

2.1 ตลาดผูกขาด

(Monopoly)

2.2 ตลาดผู้ขายน้อยราย

(Oligopoly)

2.3 ตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด

(Monopolistic Competition)

ตลาดแข่งขันสมบูรณ์ (Perfectly Competitive Market)

ลักษณะสำคัญ

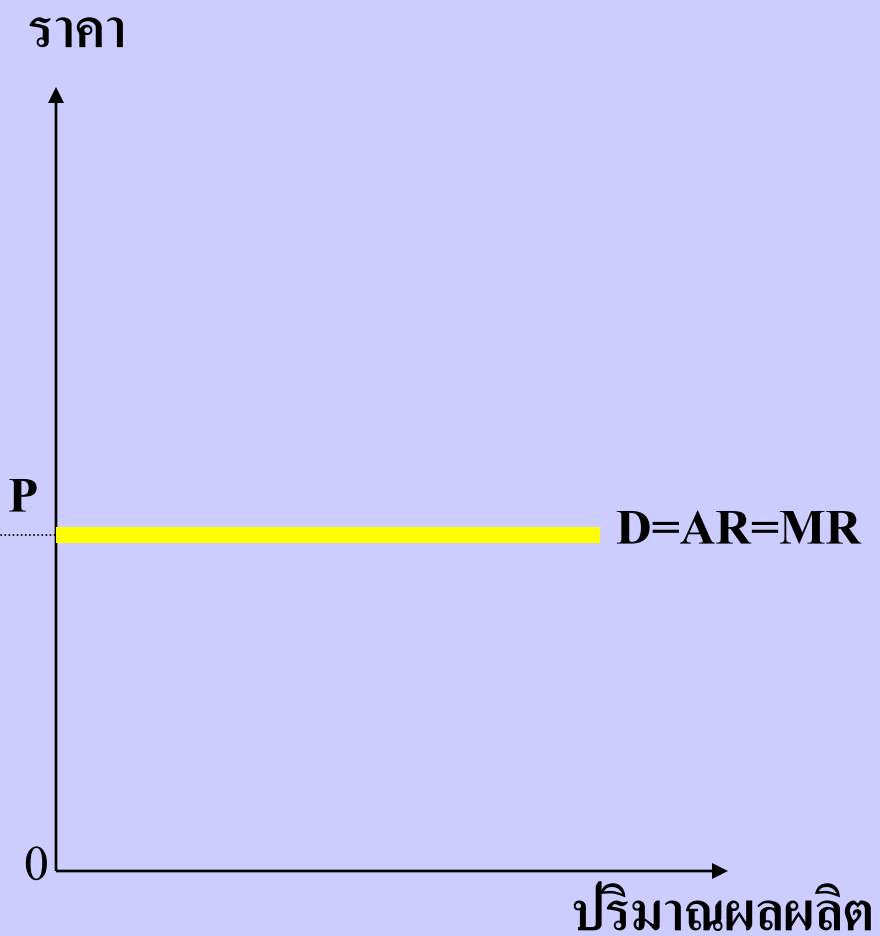
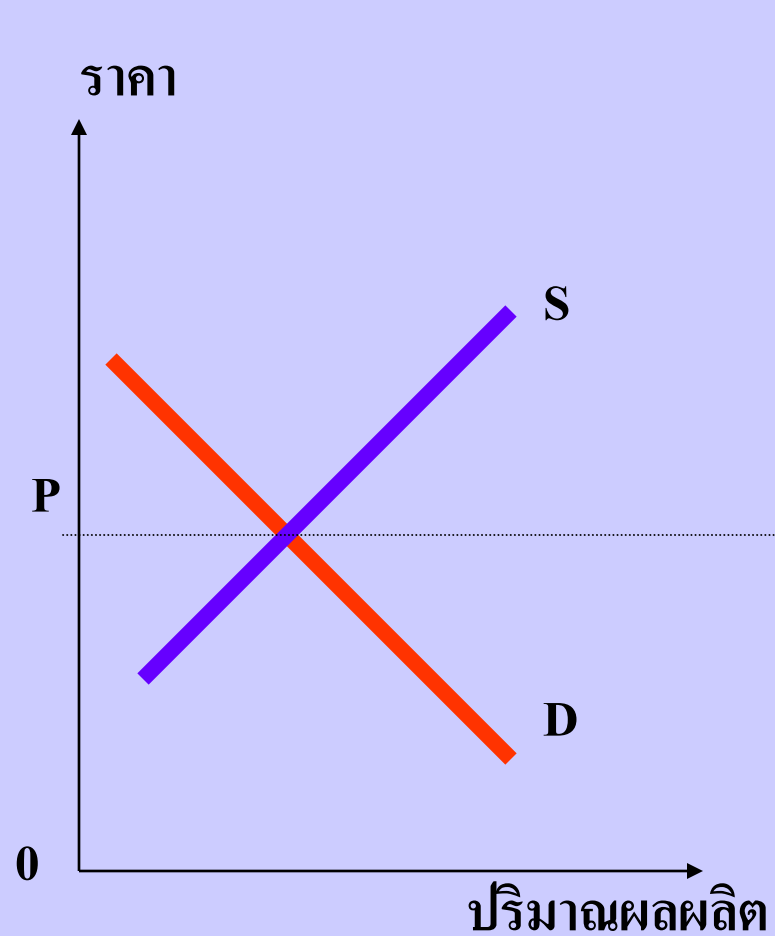
1. มีผู้ซื้อและผู้ขายจำนวนมาก
2. สินค้าที่ซื้อขายกันในตลาดมีลักษณะเหมือนกันทุกประการ (Homogeneous Product)
3. ผู้ขายเข้าและออกจากกิจการได้อย่างเสรี (Freedom of entry or exit)

ลักษณะสำคัญ (ต่อ)

4. สินค้าสามารถโยกย้ายได้อย่างเสรี (Free mobility)
5. ผู้ซื้อและผู้ขายมีความรอบรู้เกี่ยวกับสภาพของตลาดได้เป็นอย่างดี
(Perfect knowledge)

รูปแสดงเส้นตีมานด์และซัพพลายของอุตสาหกรรม และหน่วยธุรกิจ

การวิเคราะห์คุณภาพระยะสั้น

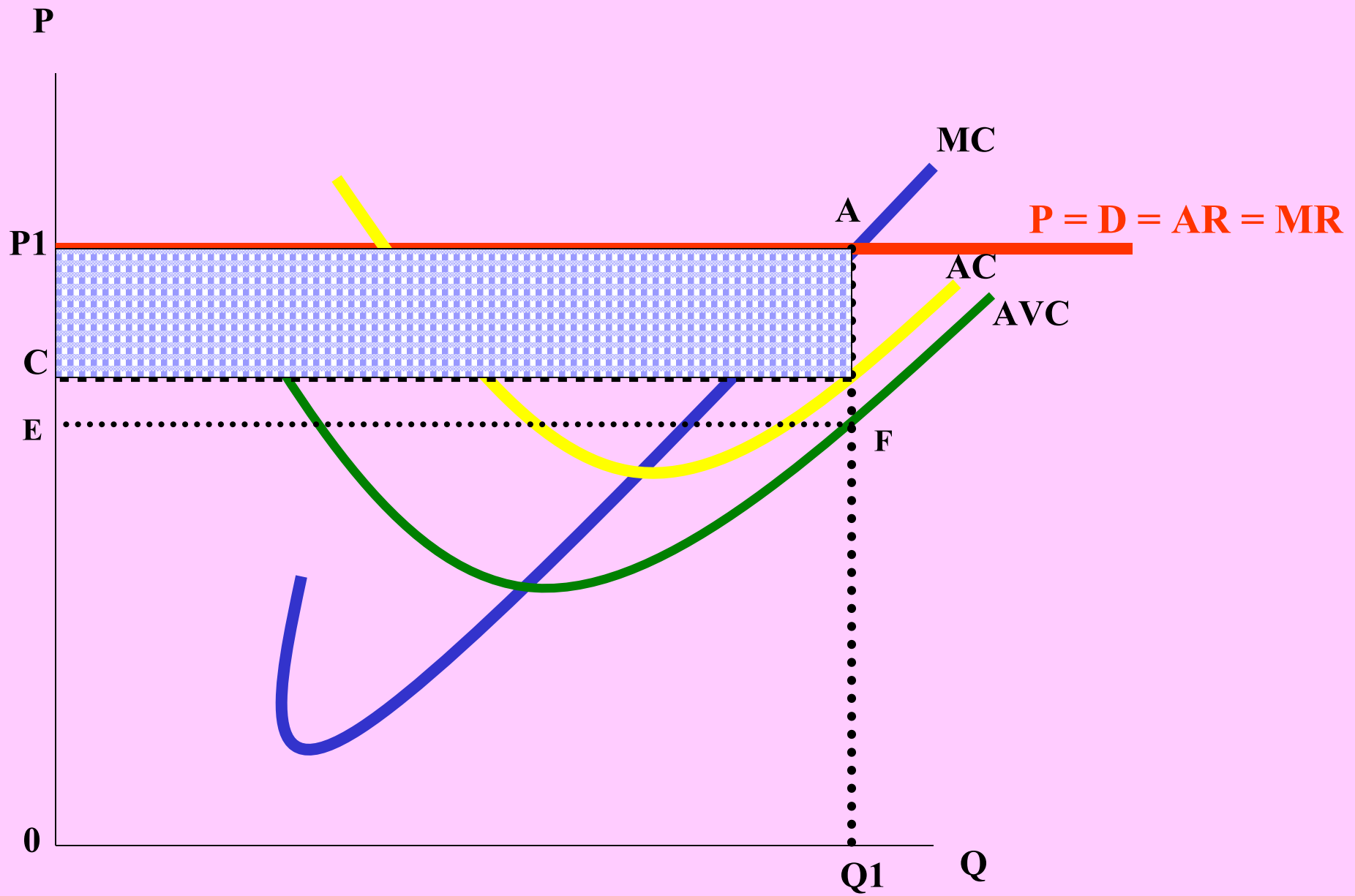

เงื่อนไขที่ทำให้เลือกผลิต แล้วได้รับกำไรสูงสุดคือ

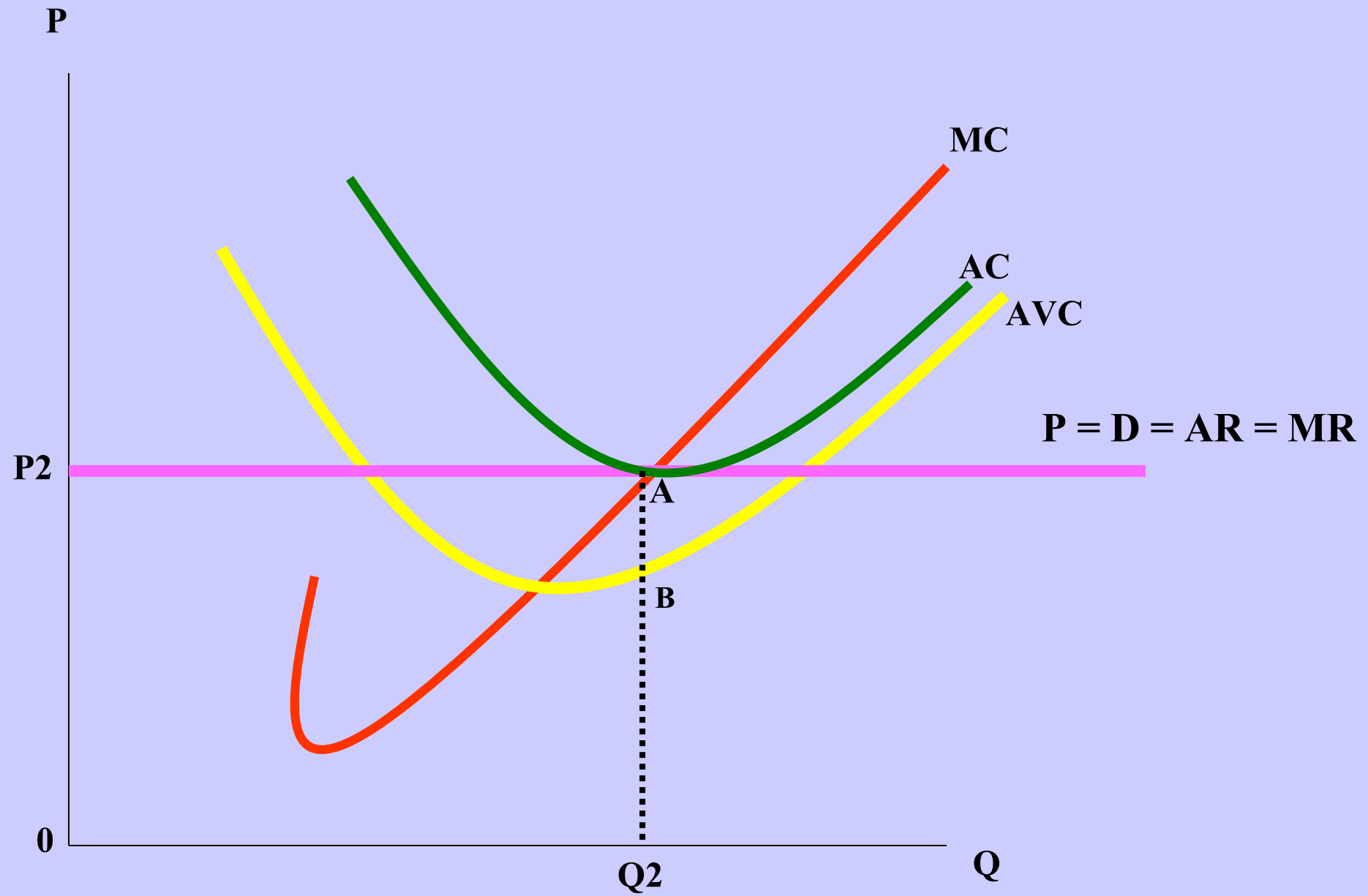
ณ จุดที่

$$MR = MC$$

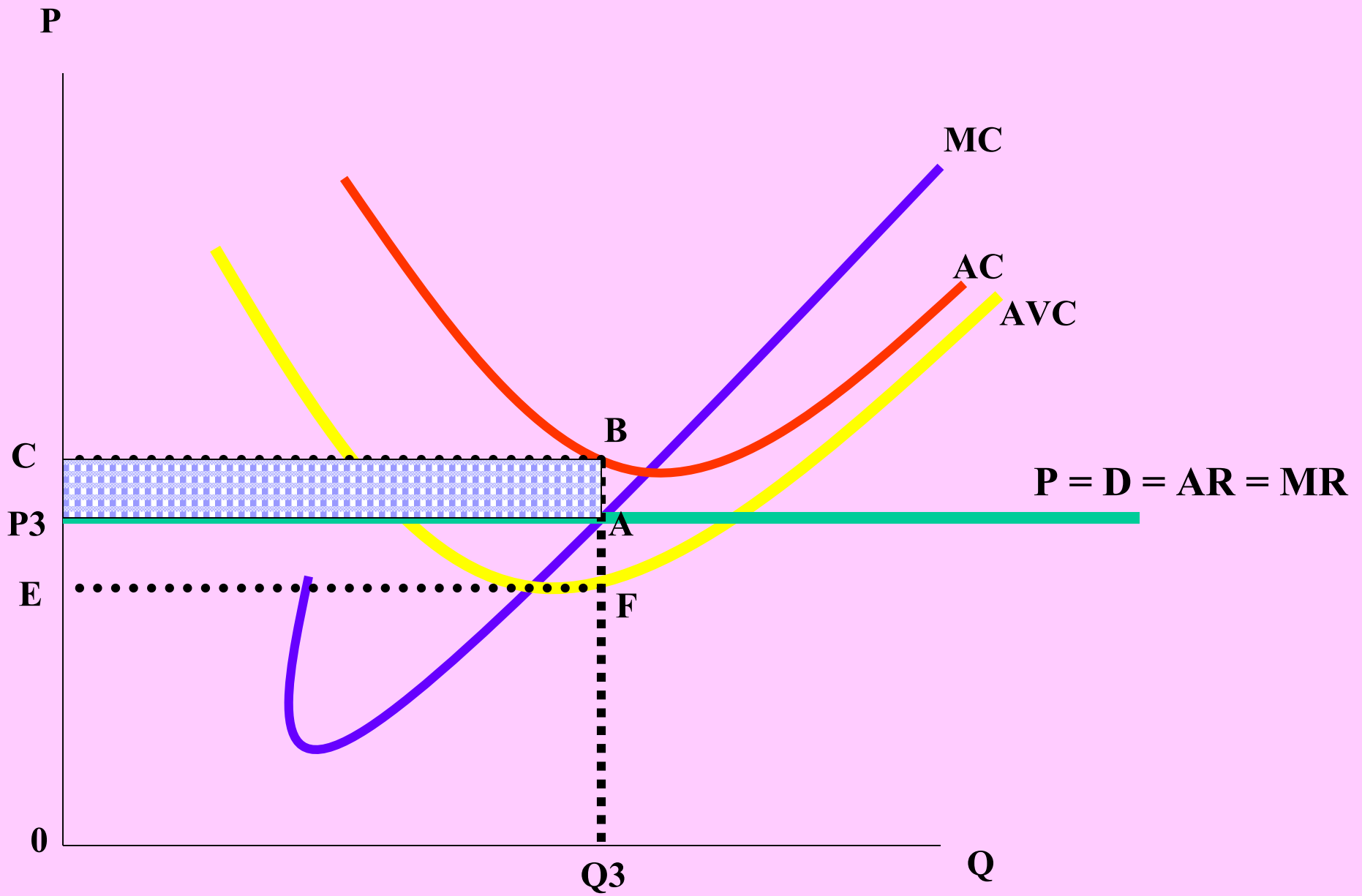

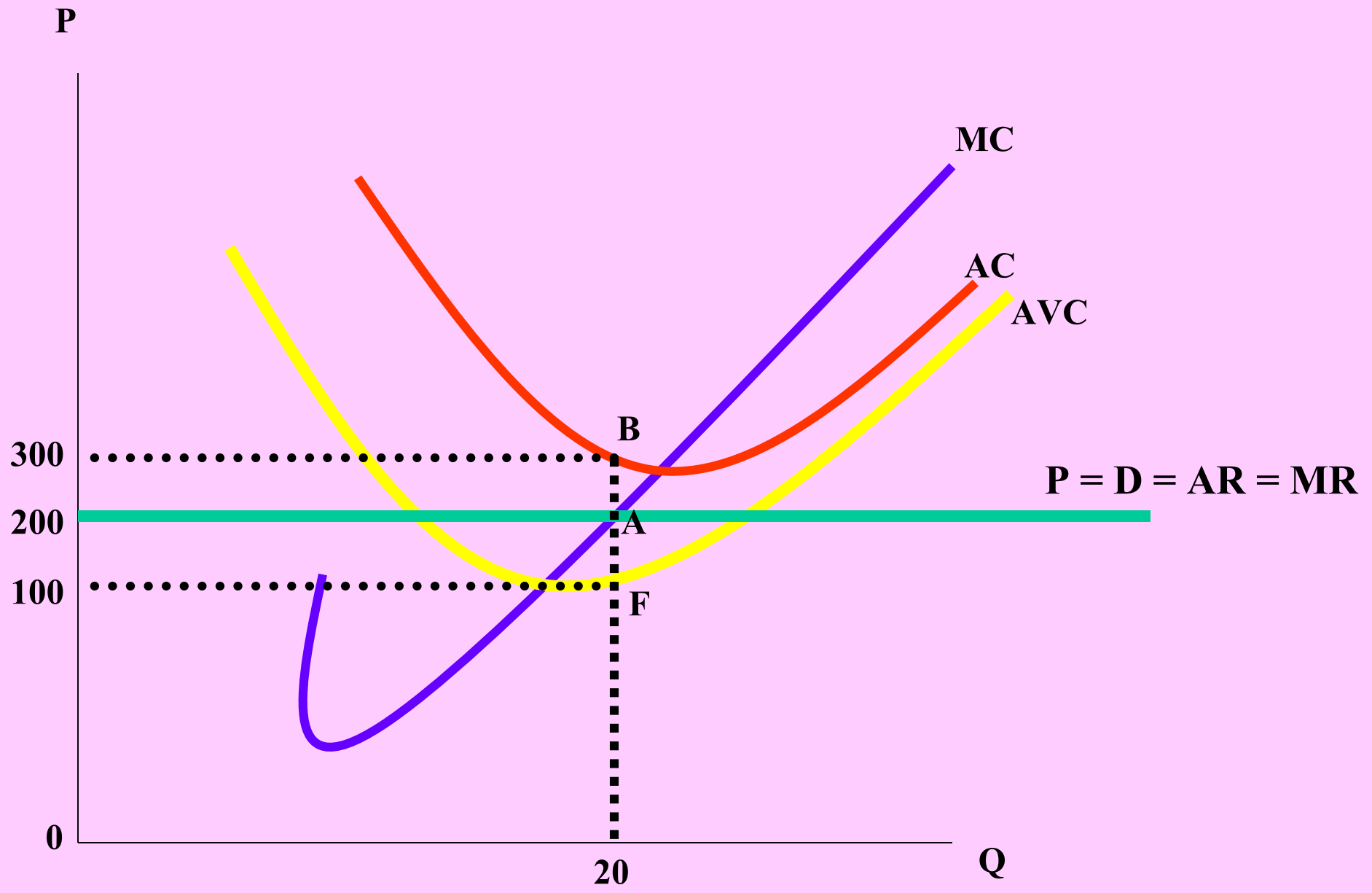
กำไรส่วนเกิน (Excess Profit)

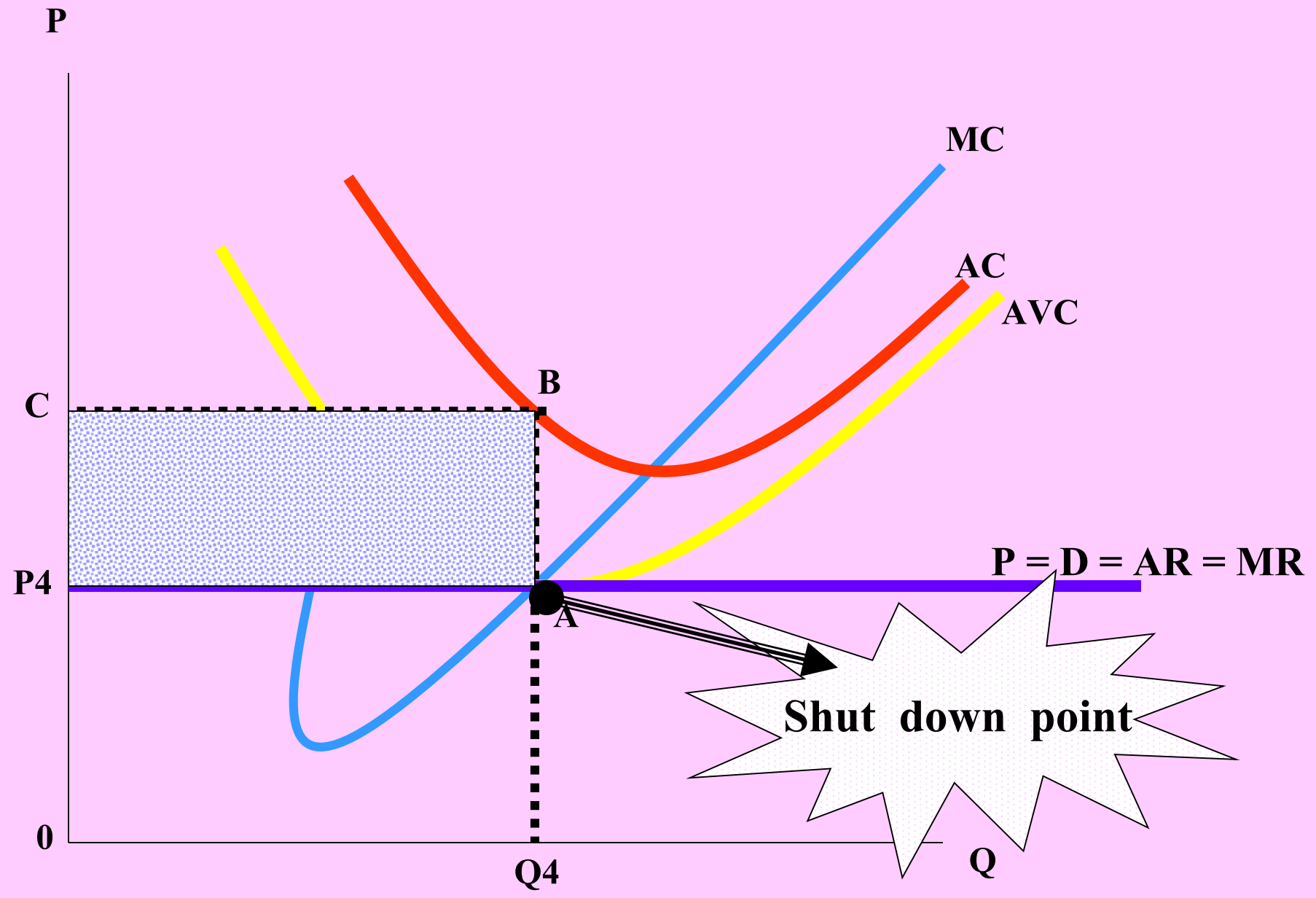

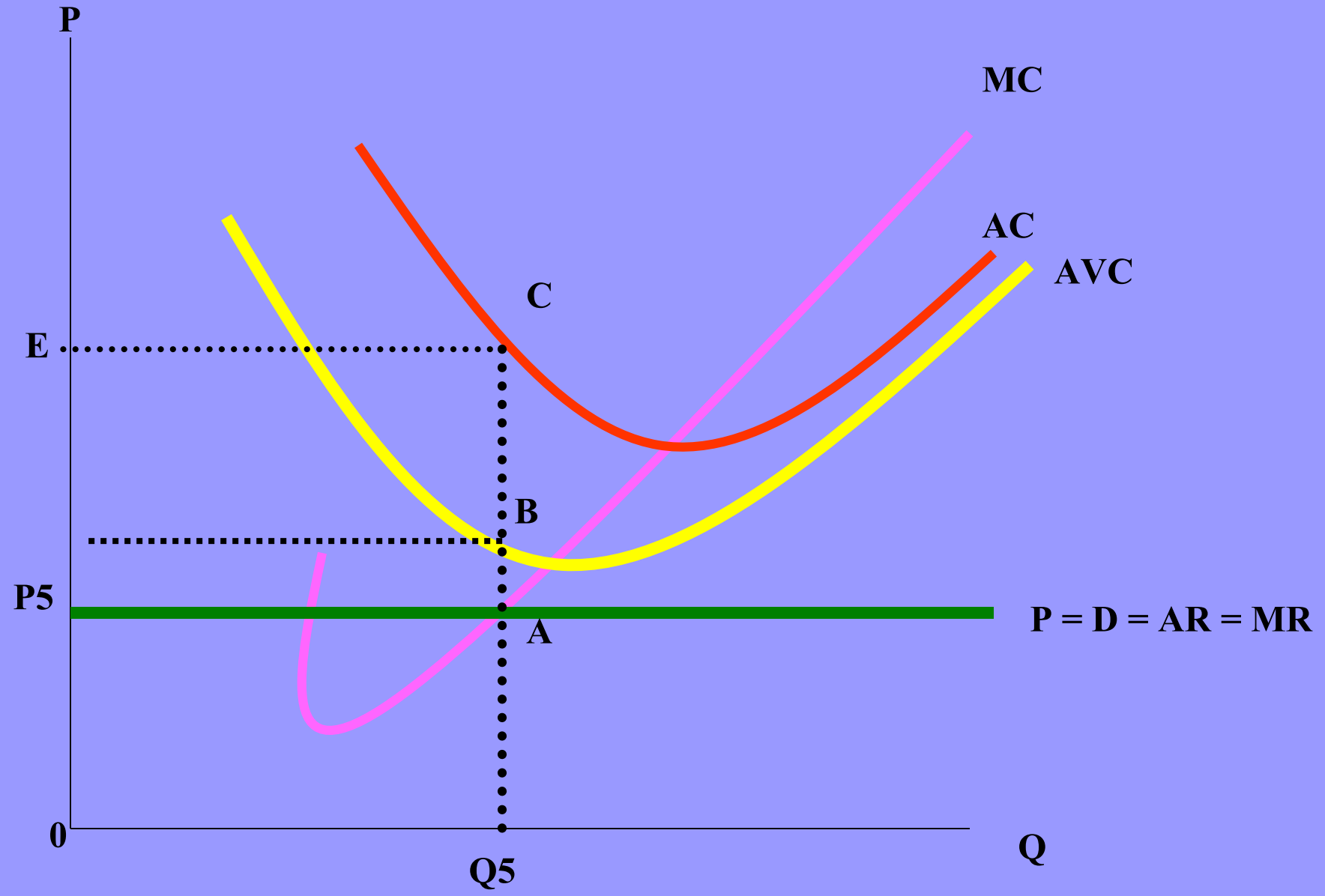
กำไรปกติ (Normal Profit)

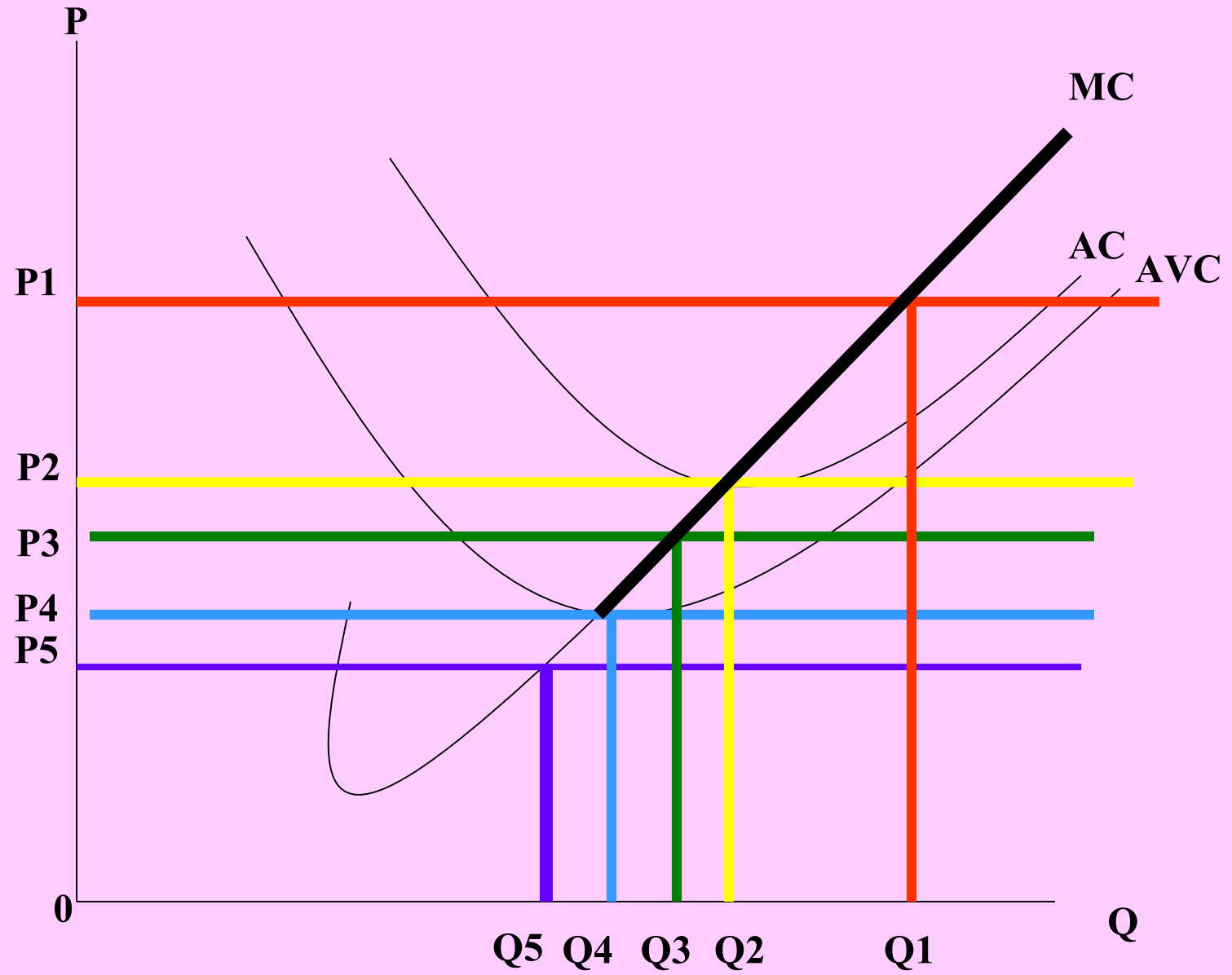

ขาดทุน (Loss)

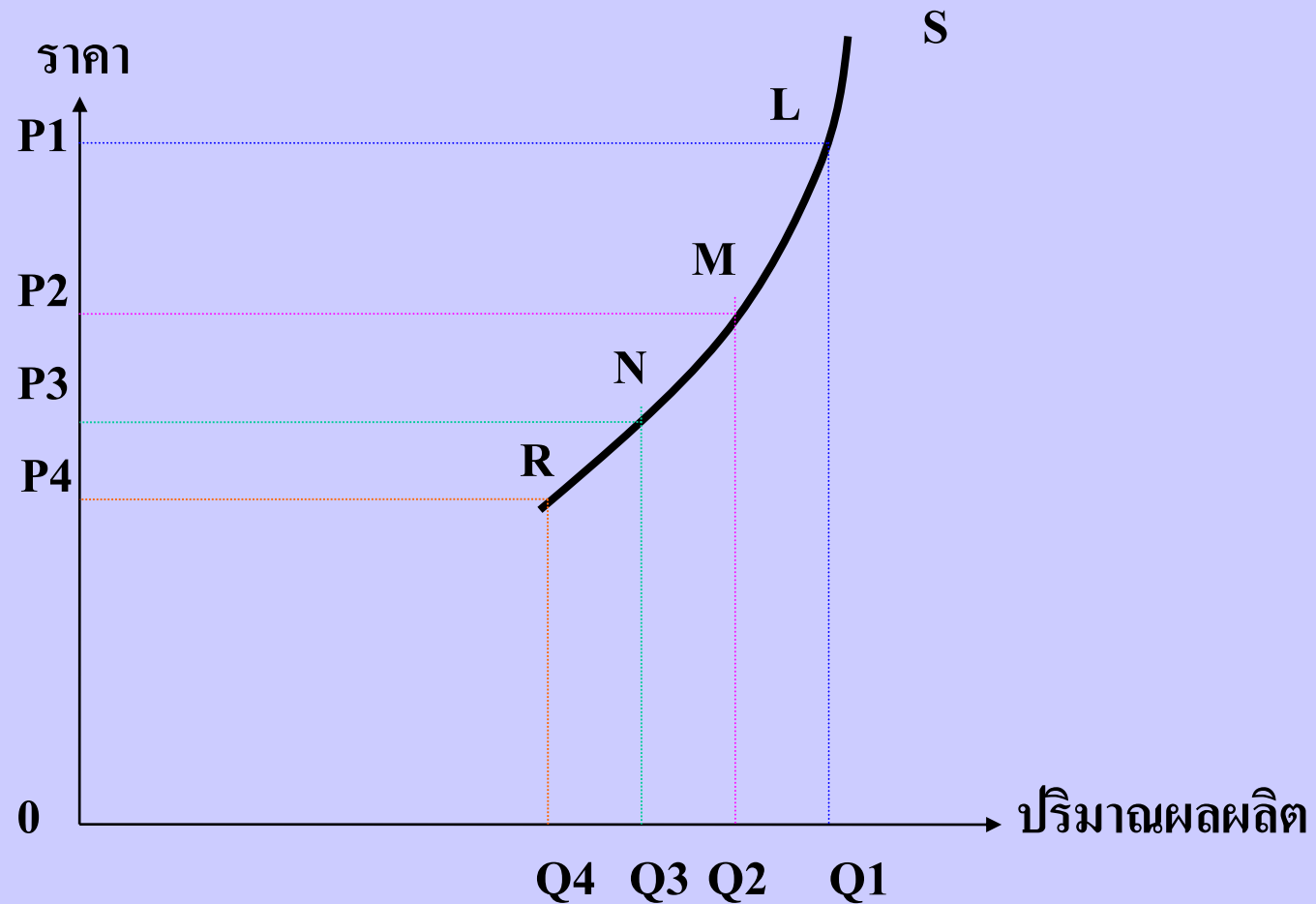

รูปแสดงการลากเส้นช่วงปลายระยะสั้นของหน่วยธุรกิจจากเส้น MC

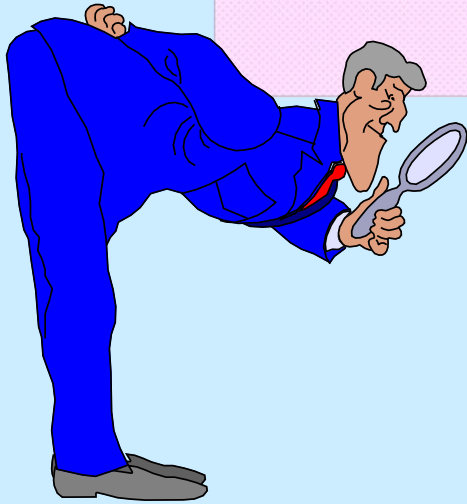

สรุป

ดุลยภาพระยะสั้นของหน่วยธุรกิจ

- กำไรเป็นกำไรสูงสุด ถ้าขาดทุนเป็นการขาดทุนน้อยที่สุด
ณ จุดที่ $MC = MR$
- ในระยะสั้นหน่วยธุรกิจสามารถจะได้รับกำไรส่วนเกิน กำไรปกติ หรือ ขาดทุน

การวิเคราะห์ดุลยภาพระยะยาว

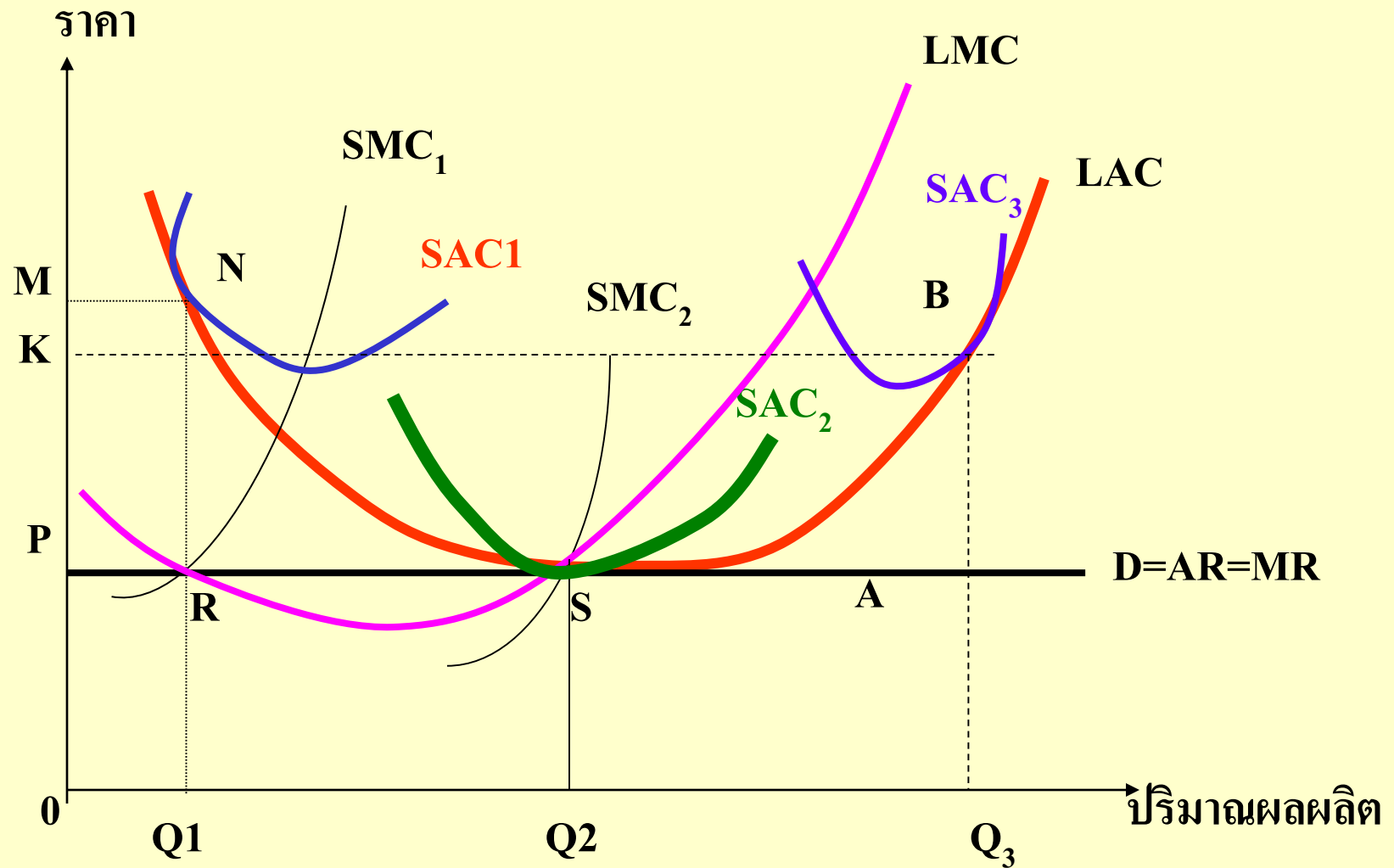

เงื่อนไขดุลยภาพ คือ

$$D = P = AR = MR = SMC = LMC = LAC = SAC$$

- หน่วยผลิตสามารถเปลี่ยนแปลงขนาดและจำนวนปัจจัยการผลิตทุกชนิดได้ตามต้องการ
- สามารถปรับขนาดโรงงานให้เหมาะสมกับการผลิตได้ตลอดเวลา
- หน่วยผลิตยังสามารถเลิกทำการผลิตเมื่อเห็นว่าผลตอบแทนที่รับรู้ไม่คุ้ม
- ผู้ผลิตรายอื่นสามารถเข้ามาแข่งขันได้โดยเสรี

รูปแสดงดุลยภาพของหน่วยธุรกิจในระยะยาว

สรุป

ณ ดุลยภาพในระยะยาวผู้ผลิตจะได้รับเพียงกำไรปกติ(Normal Profit) อันเป็นผลเนื่องมาจากคุณสมบัติ Free entry

แนวความคิดเกี่ยวกับตลาดแข่งขันสมบูรณ์

1. ผู้บริโภคจะได้รับความพอใจสูงสุดในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ
2. ผู้ผลิตสามารถจัดสรรทรัพยากร หรือปัจจัยการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด
3. ผู้บริโภคมีโอกาสที่จะเลือกซื้อสินค้าและบริการได้ในราคาต่ำที่สุด

ตลาดผูกขาด (Pure Monopoly)

ลักษณะสำคัญ

1. มีผู้ผลิตหรือผู้ขายรายเดียว เรียกว่า “ผู้ผูกขาด” (Monopolist)
2. สินค้ามีลักษณะพิเศษไม่เหมือนใคร ไม่สามารถหาสินค้าอื่นมาทดแทนได้อย่างใกล้เคียง

ลักษณะสำคัญ (ต่อ)

3. ผู้ผูกขาดมีอำนาจในการกำหนดราคา (Price Maker)
4. ผู้ผูกขาดสามารถกีดกันไม่ให้ผู้อื่นเข้ามาผลิตแข่งขันได้

สาเหตุของการผูกขาด

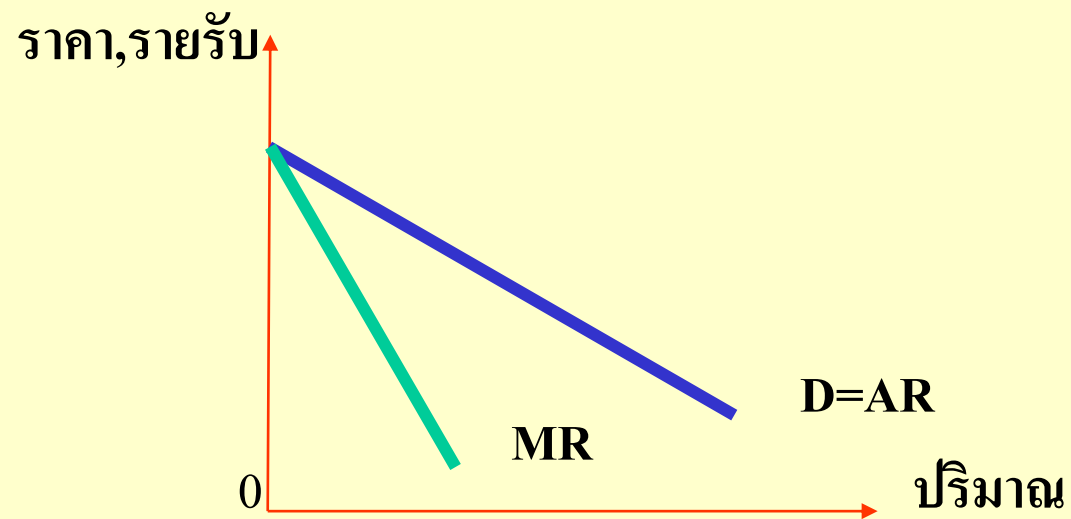
1. ผู้ผลิตหลายรายรวมตัวกันผูกขาดการผลิต
2. รัฐออกกฎหมายให้ผูกขาดการผลิตแต่ผู้เดียว เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่เศรษฐกิจและสังคมส่วนรวม

สาเหตุของการผูกขาด (ต่อ)

3. เป็นการผลิตที่ต้องใช้ทุนจำนวนมาก และต้องมีขนาดการผลิตที่ใหญ่ เพื่อจะได้รับประโยชน์จากการประหยัดของขนาดการผลิต
4. การเป็นเจ้าของวัตถุดิบแต่ผู้เดียว
5. การจดทะเบียนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย

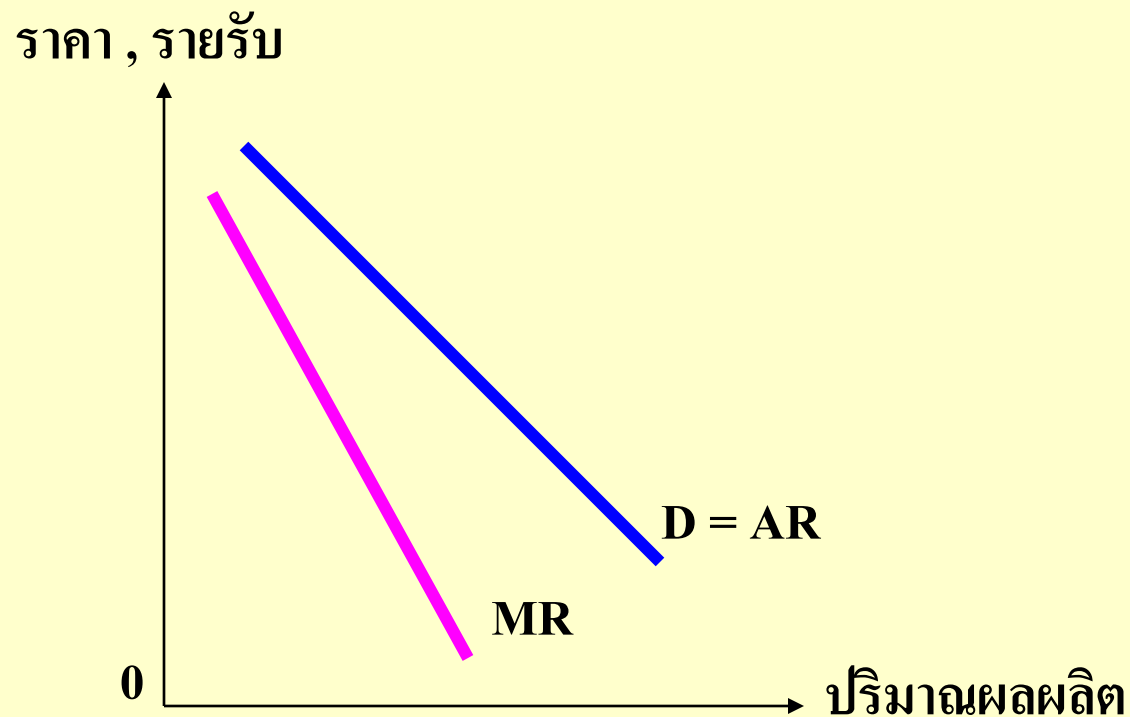
ลักษณะเส้นอุปสงค์ของผู้ผลิต

- มีลักษณะลาดลงจากซ้ายมาขวา
- เส้นอุปสงค์เป็นเส้นเดียวกับเส้นราคา (P) และเส้นรายรับเฉลี่ย (AR)
- เส้นรายรับเพิ่ม (MR) มีความชันเป็น 2 เท่าของ AR

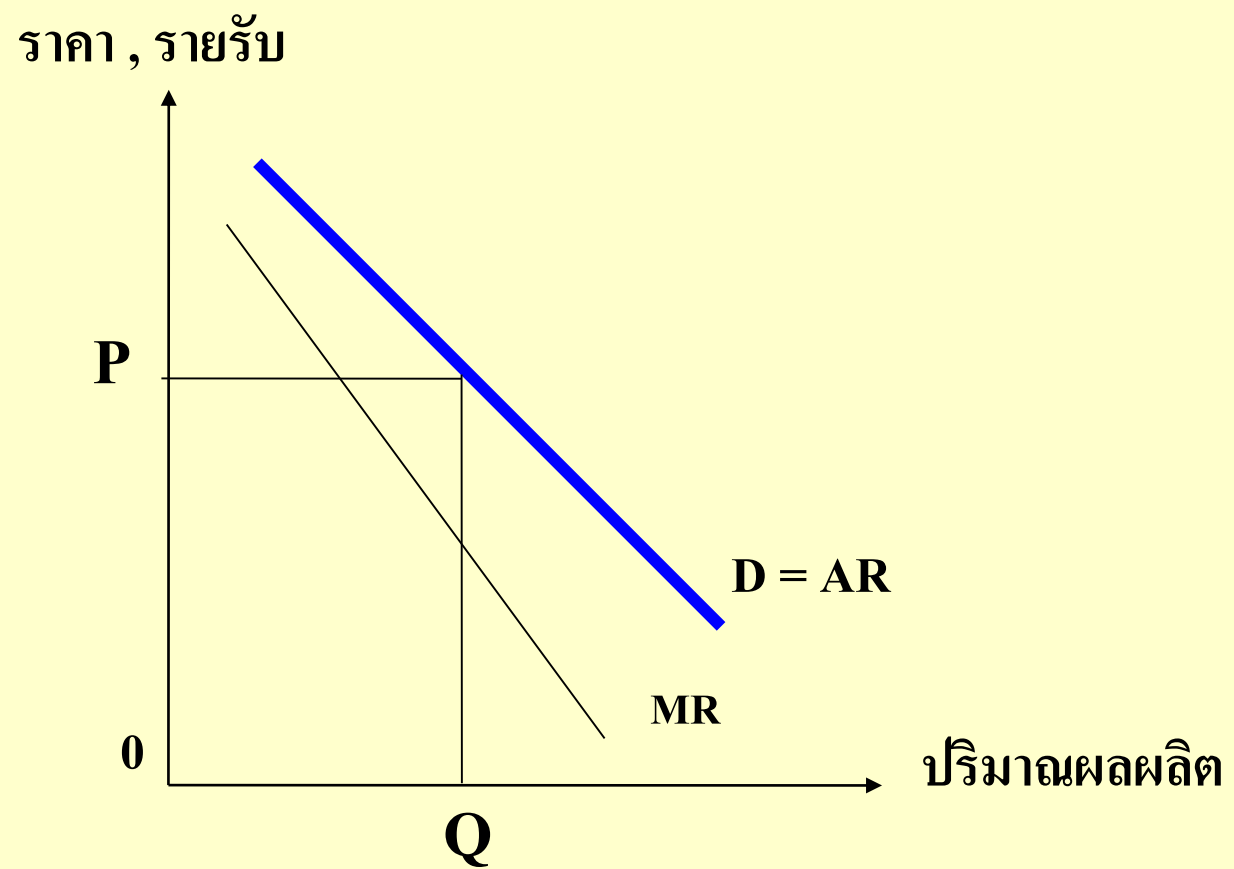
เส้นอุปสงค์และรายรับส่วนเพิ่มของการผูกขาด

- เนื่องจากตลาดผูกขาดแท้จริงมีผู้ผลิตเพียงรายเดียว
- อุปสงค์ตลาด = อุปสงค์ของผู้ผูกขาด

ตลาดผูกขาดที่ไม่มีการควบคุม

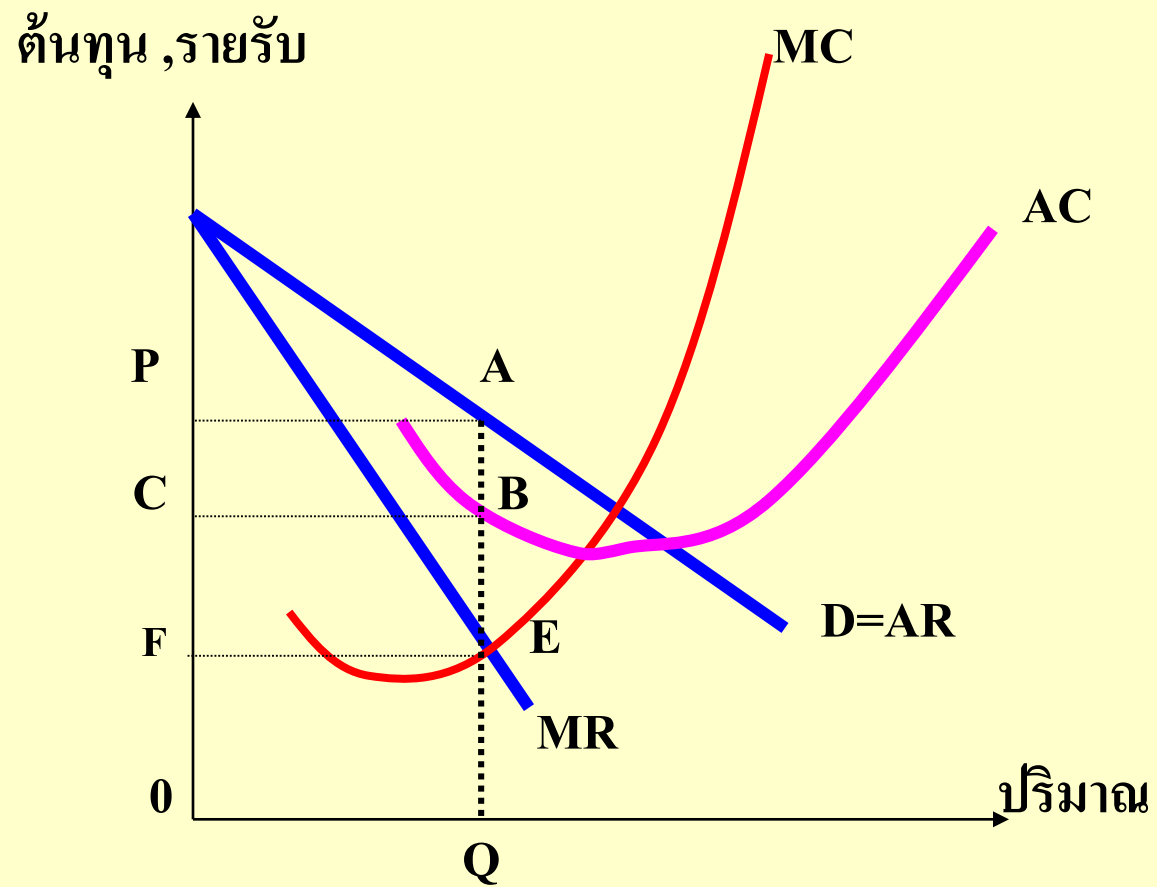
- ผู้ผูกขาดมีอิสระในการกำหนดราคาหรือปริมาณการผลิต
  - * ถ้าผู้ผูกขาดกำหนดราคา : ตลาดเป็นผู้กำหนดปริมาณการผลิตและปริมาณขาย
  - * ถ้าผู้ผูกขาดกำหนดปริมาณการผลิตและปริมาณขาย : ตลาดเป็นผู้กำหนดราคา

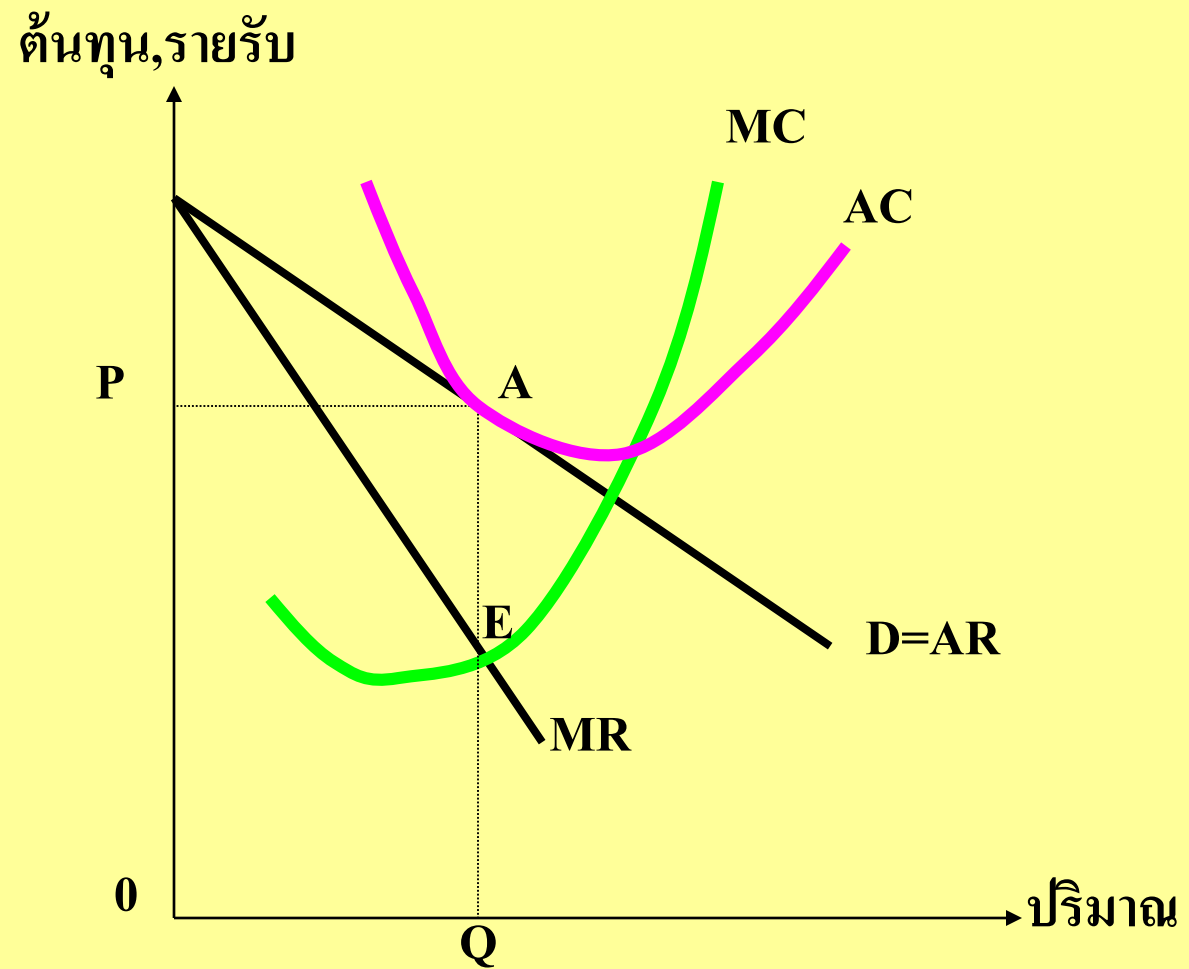
การวิเคราะห์ดุลยภาพระยะสั้นของผู้ผูกขาด

เงื่อนไข ที่เลือกผลิตคือ

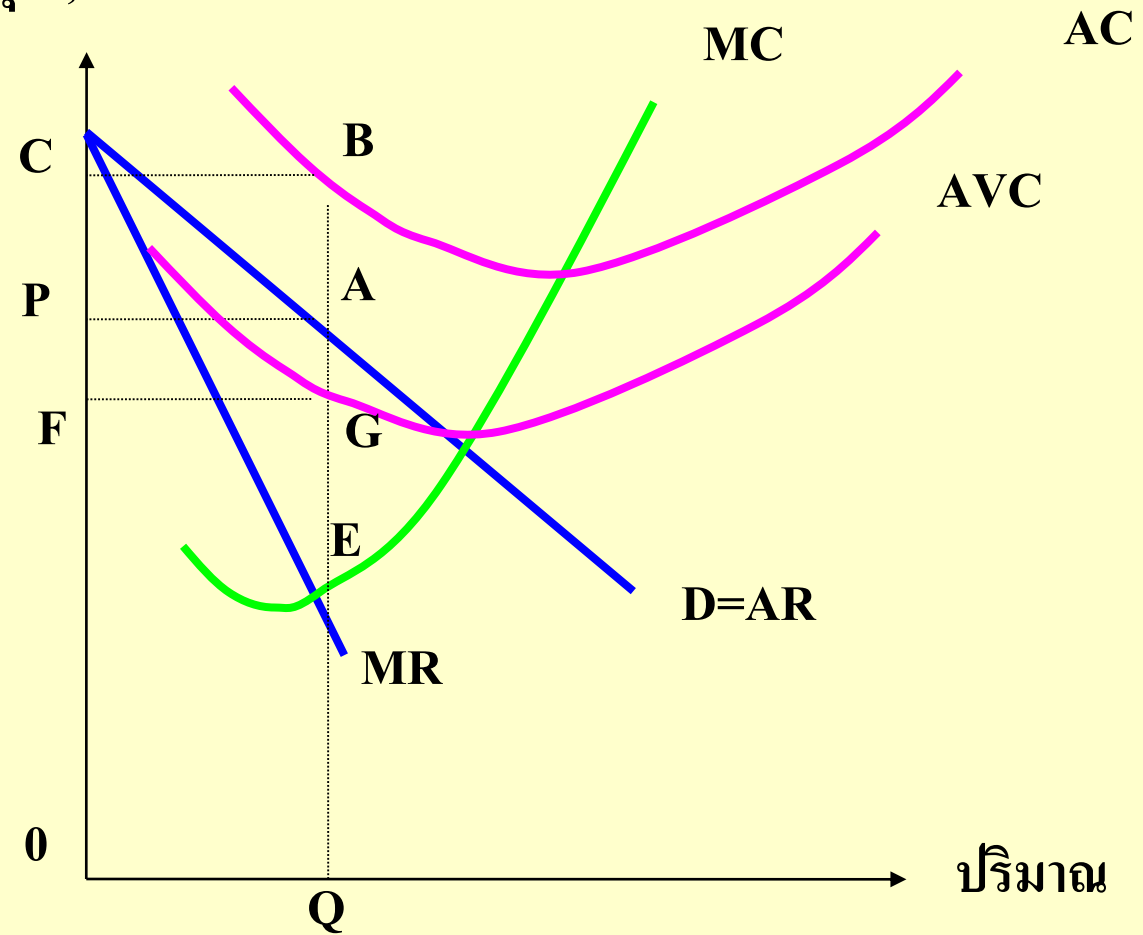
$$MR = MC$$

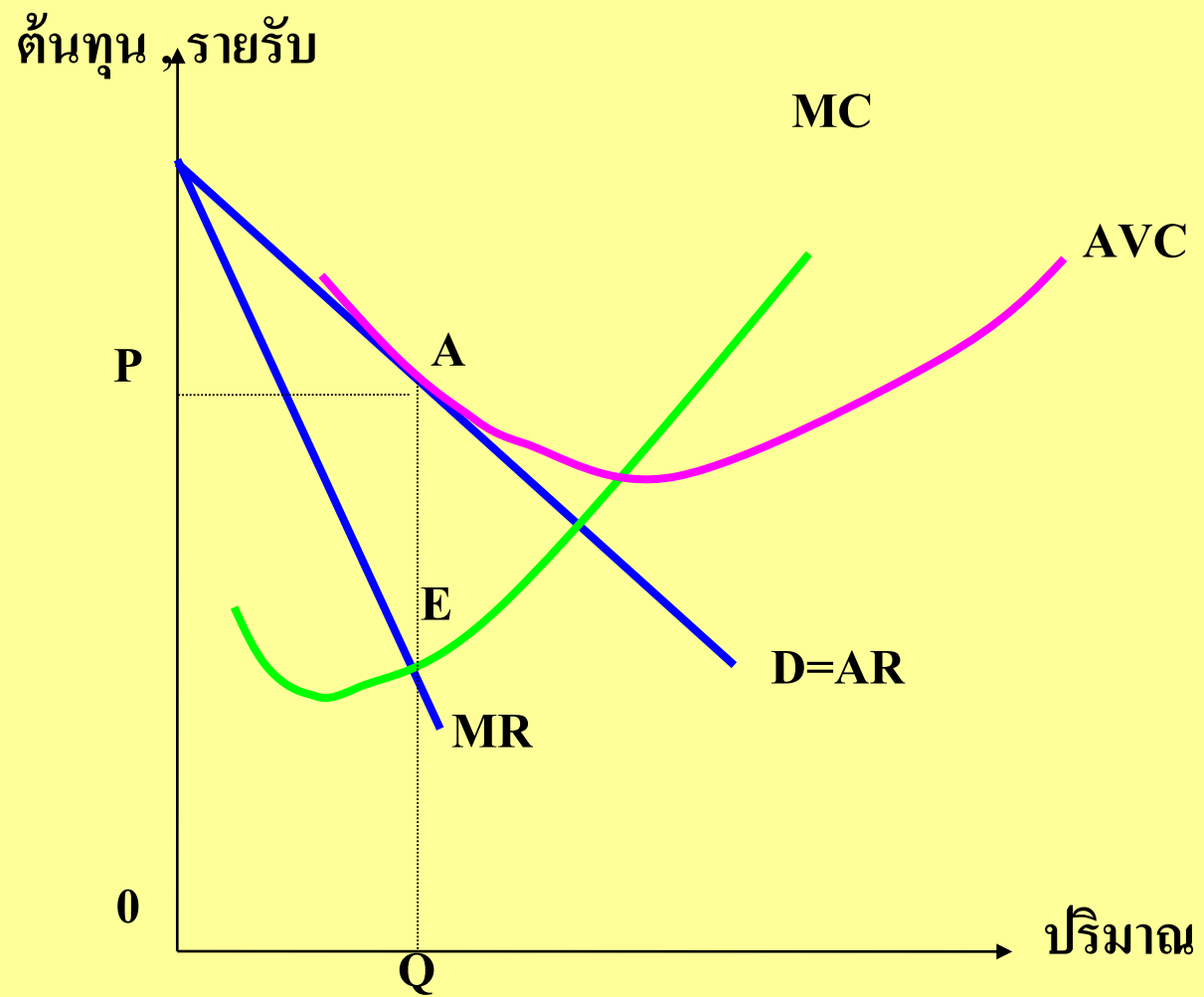

ต้นทุน , รายรับ

สรุป

การผลิตในระยะสั้นของผู้ผลิตผูกขาดอาจ
เผชิญกับ

กำไรเกินปกติ

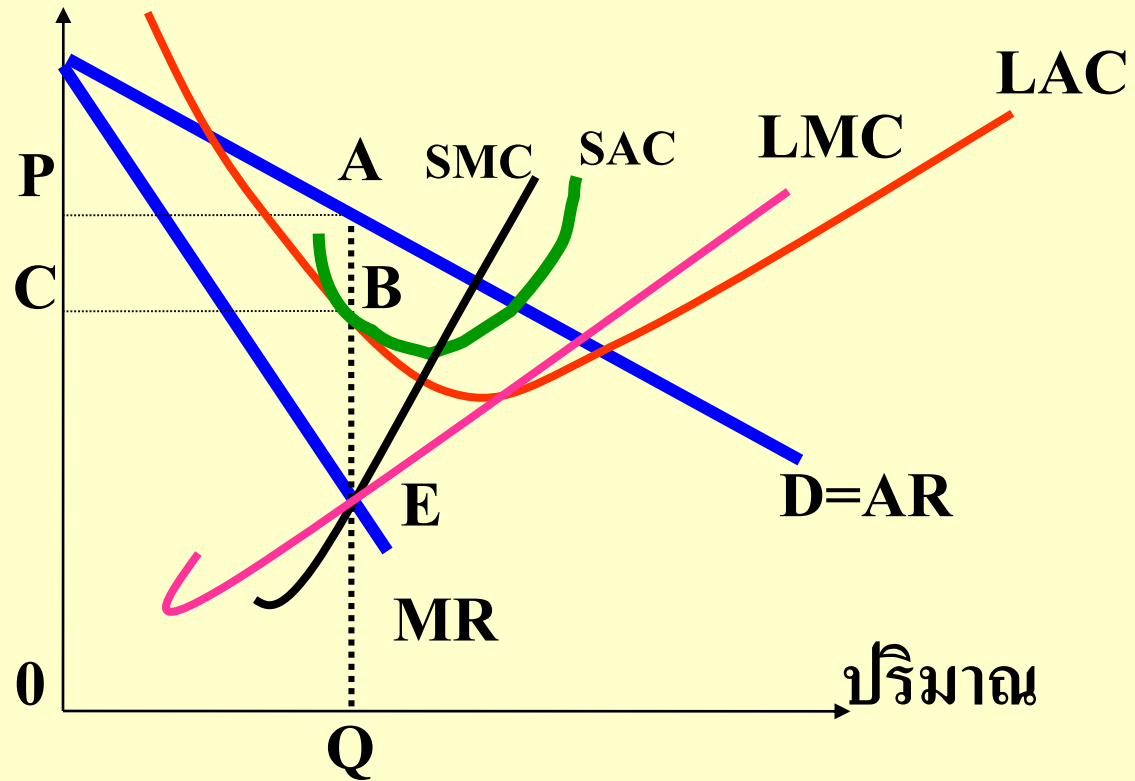
กำไรปกติ

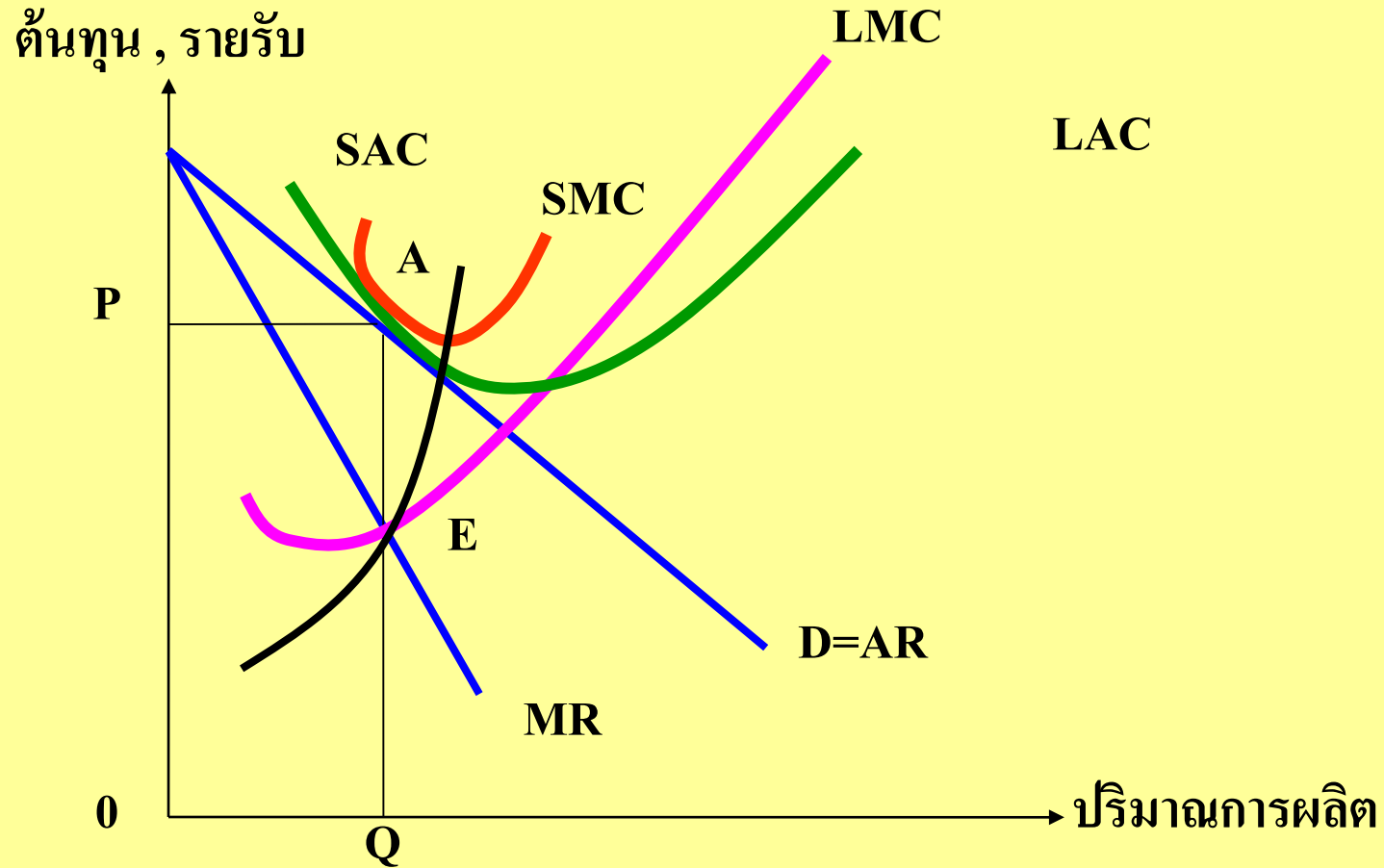
ขาดทุน

ดุลยภาพระยะยาวของผู้ผูกขาด

ต้นทุน, รายรับ

ดุลยภาพระยะยาวของผู้ผูกขาด

คุณภาพในระยะยาวของผู้ผลิตในตลาด

ผูกขาดจะเผชิญกับ

กำไรเกินปกติ

กำไรปกติ

ตลาดผู้ขายน้อยราย (Oligopoly)

ลักษณะสำคัญ

1. มีผู้ขายจำนวนน้อย และผู้ขายเหล่านี้อาจรวมตัวในการกำหนดราคาสินค้า
2. ผู้ขายแต่ละรายมีส่วนแบ่งตลาด (Market share) มาก แต่อำนาจในการกำหนดราคาหรือปริมาณขายของผู้ขายแต่ละรายมีน้อยกว่าตลาดผูกขาด

ลักษณะสำคัญ (ต่อ)

3. สินค้าที่ซื้อขายในตลาดมีลักษณะคล้ายคลึงกัน แต่ไม่เหมือนกัน ดังนั้น การกำหนดราคาสินค้าของผู้ขายแต่ละรายจะมีผลกระทบต่อผู้ขายรายอื่น
4. ผู้ขายมักจะไม่ลดราคาแข่งขันกัน เพราะการแข่งขันลดราคาสินค้าจะทำให้ลายผลประโยชน์ของผู้ผลิตทุกคน

สาเหตุที่ไม่มีการแข่งขันกันด้านราคา

1. การลดราคาจะทำให้ผู้ผลิตรายอื่นลดราคาตามได้ง่าย ทำให้ปริมาณขายไม่เพิ่มมากขึ้นตามที่คาดการณ์
2. การใช้วิธีการปรับปรุงคุณภาพสินค้าและบริการเป็นวิธีที่จะทำตามได้ยากและใช้เวลานาน
3. ผู้ผลิตในตลาดนี้มักมีเงินทุนมากจึงสามารถที่จะลงทุนโฆษณาและพัฒนาคุณภาพสินค้าได้ดี

ตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด (Monopolistic Competition)

ลักษณะสำคัญ

1. มีผู้ขายจำนวนมาก
2. ไม่มีการกีดกันผู้ที่เข้ามาใหม่

ลักษณะสำคัญ (ต่อ)

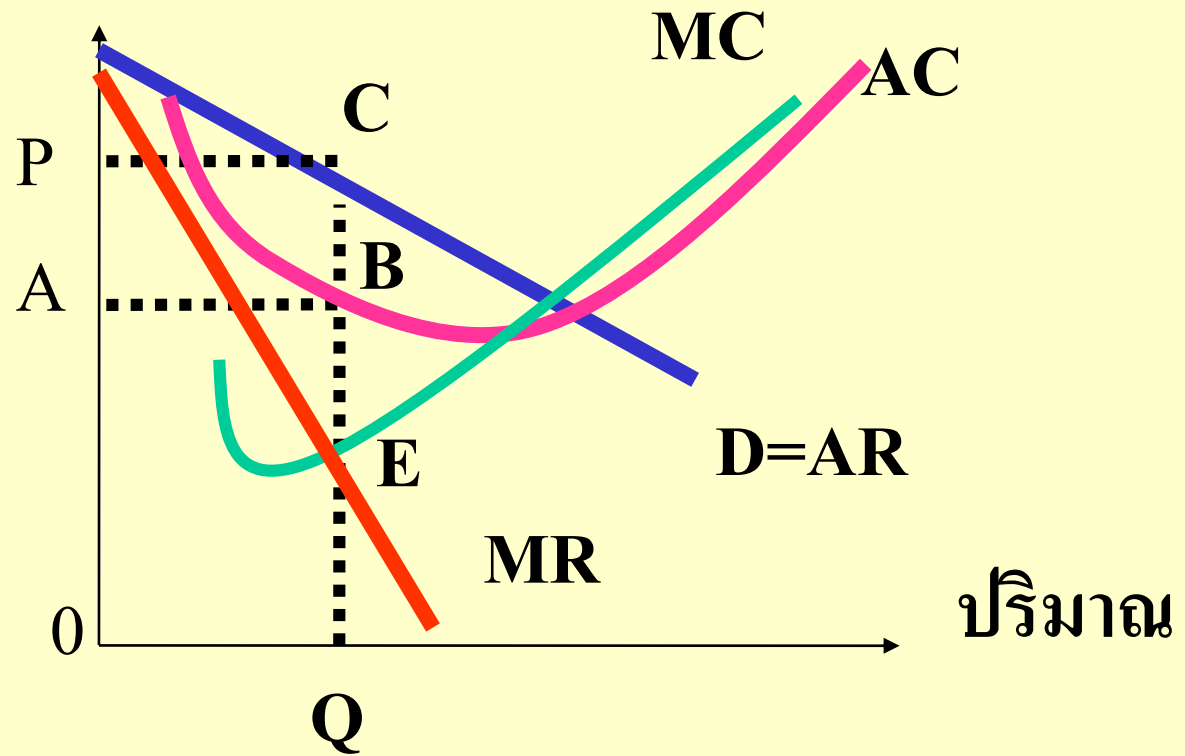
3. สินค้าของผู้ผลิตมีความแตกต่างกัน โดยอาจแตกต่างกันโดยรูปลักษณะของตัวสินค้า หรือการแตกต่างกันในความรู้สึกรู้สึกของผู้บริโภค ซึ่งเป็นผลจากการโฆษณา การบรรจุหีบห่อ การบริการ ฯลฯ รวมไปถึงถึงคุณภาพของสินค้าด้วย

การกำหนดราคาและปริมาณการผลิตในระยะสั้น

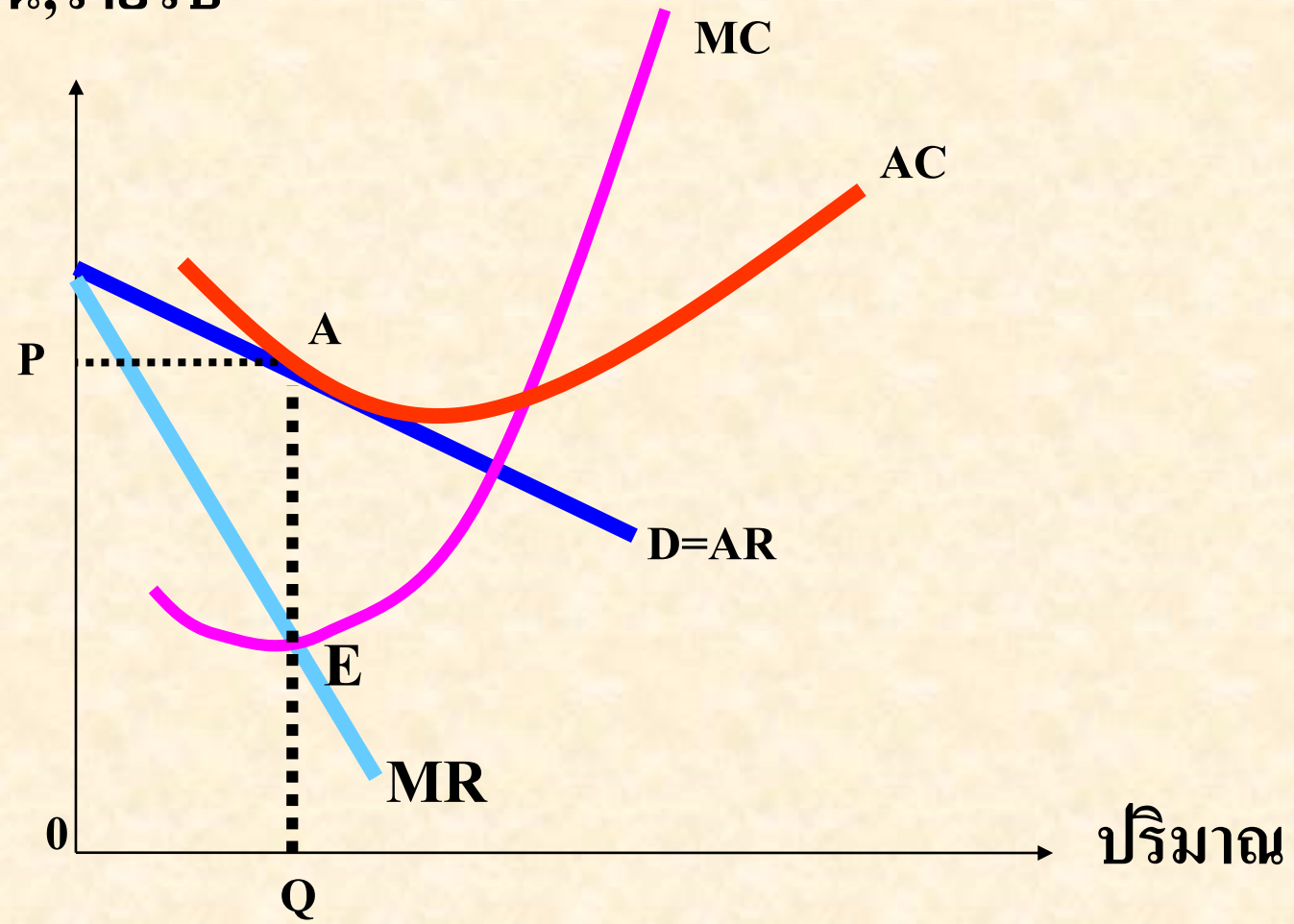
ผู้ผลิตในตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาดแสวงหา
กำไรสูงสุด โดยทำการผลิตที่

$$MC = MR$$

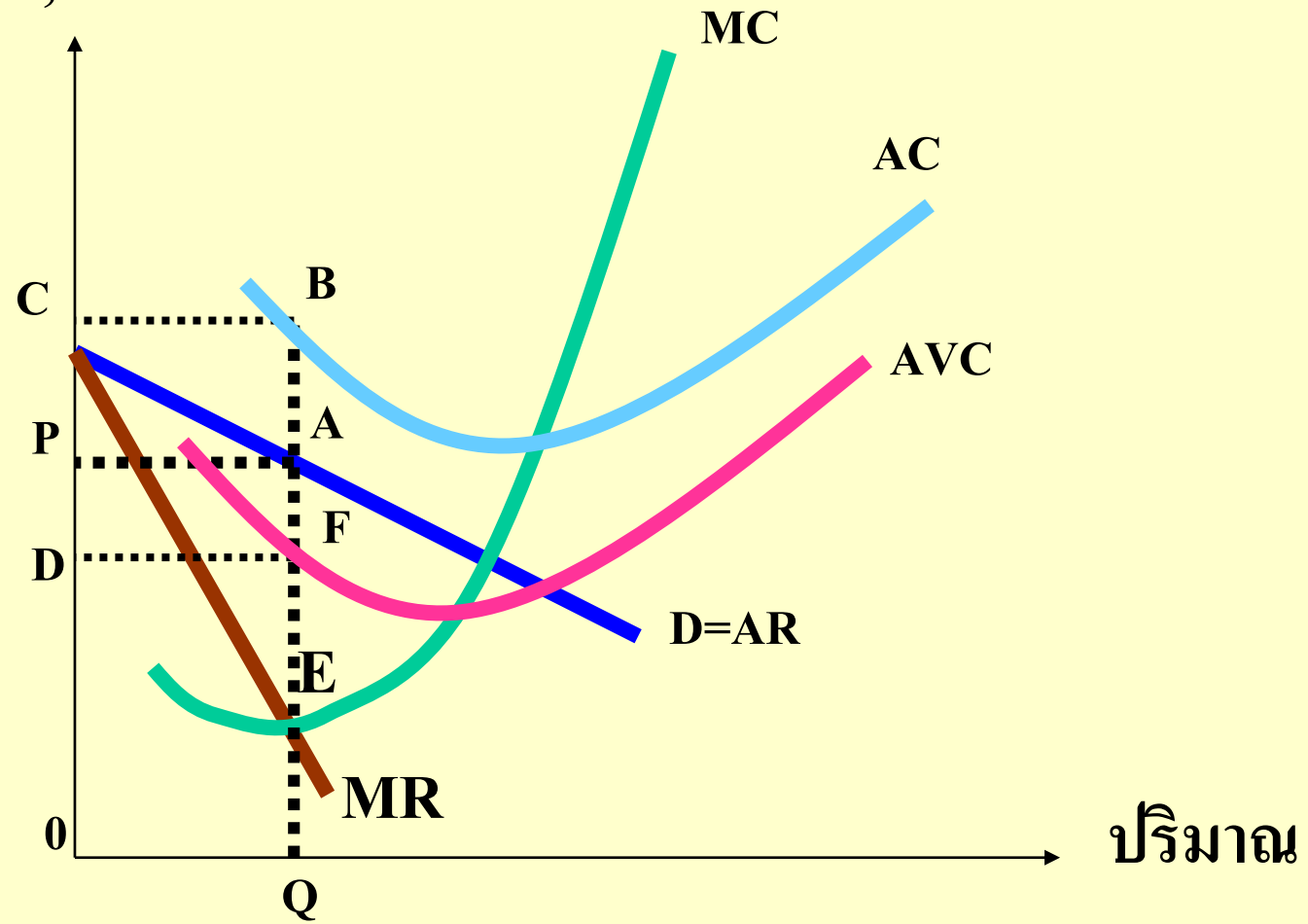
ราคา

ต้นทุน, รายรับ

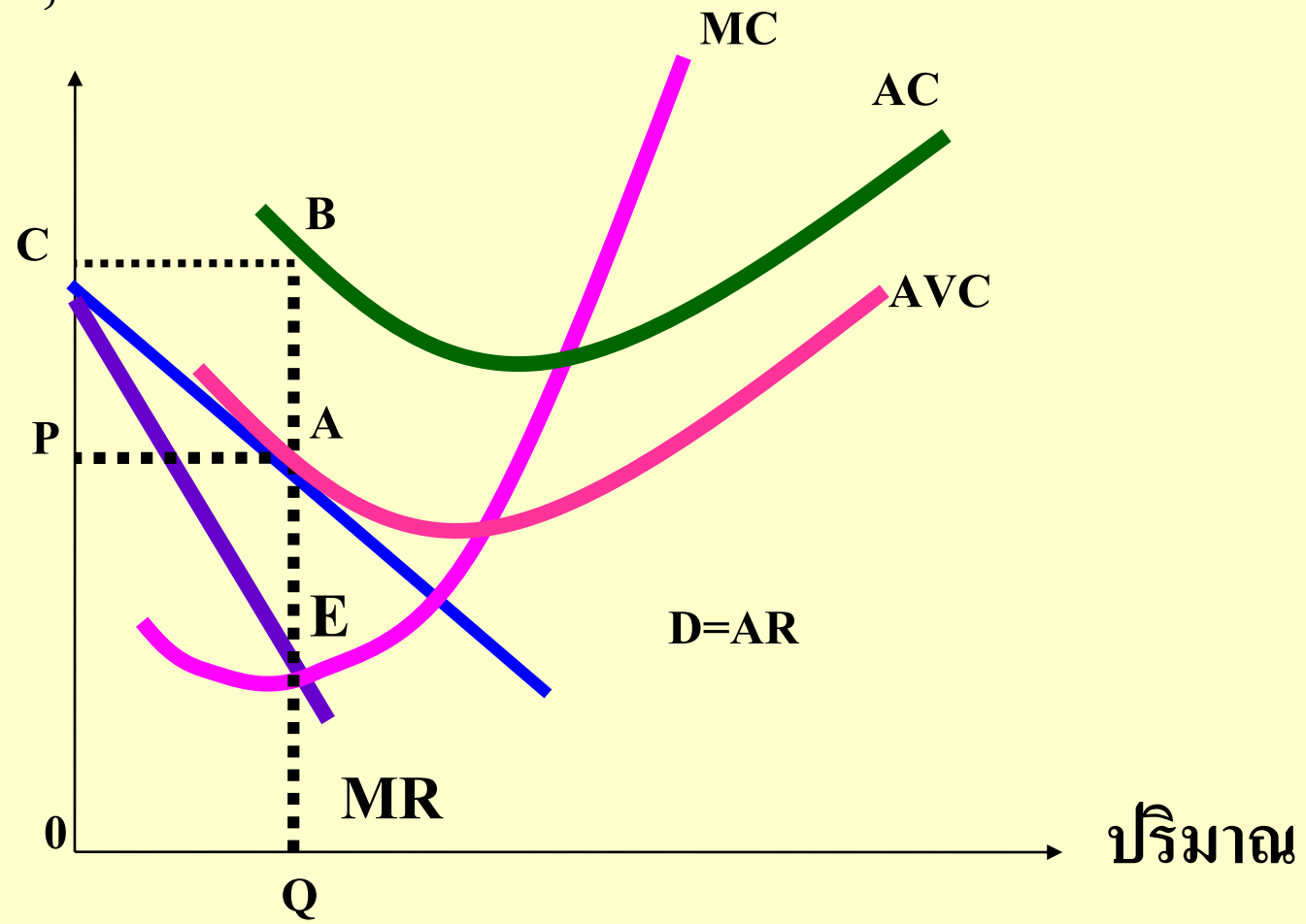

ต้นทุน, รายรับ

ต้นทุน, รายรับ

สรุป

ในระยะสั้น ผู้ผลิตมีโอกาสได้รับ

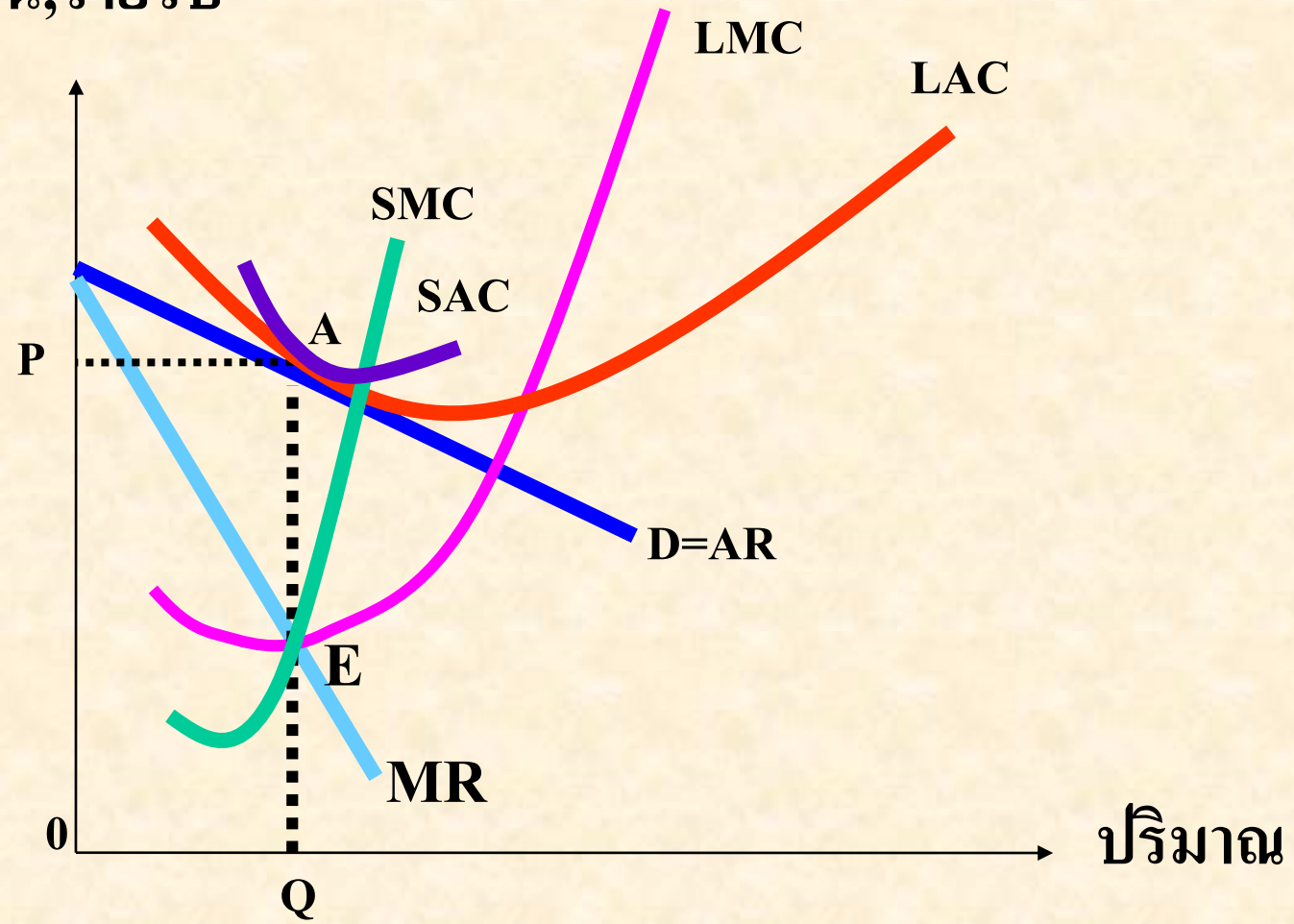
- กำไรเกินปกติ
- กำไรปกติ
- ขาดทุน

การกำหนดราคาและปริมาณการผลิตในระยะยาว

เงื่อนไข

$$SAC = LAC = D = AR > SMC = LMC = MR$$

ต้นทุน, รายรับ

ในระยะยาว ผู้ผลิตจะได้รับเพียงกำไรปกติเท่านั้น
เนื่องจากคุณสมบัติ การเข้าออกได้อย่างเสรี
(Free entry) ของผู้ผลิตในตลาด